

Мамині слова заглушило курне ревіння автобуса, він поїхав — і стало видно паб під назвою «Лис і хорти». На вивісці зображено трьох собак, які загнали в кут лисицю. Ось-ось стрибнуть на неї й розірвуть. Нижче — табличка з назвою вулиці: «Вествуд-роуд». З ідеї, пані та панове мають жити розкішно, тож я очікував побачити басейни й «ламборгіні», але Вествуд-роуд виявилась вулиця як вулиця. І цегляні будинки як будинки, стоять парами чи окремо, перед ними — невеликі садки, нормальні машини. Сире небо кольору запраного носовичка. Пролітають сороки, їх сім. Сім — це добре. Мамине обличчя за кілька дюймів від мого, хоч я точно не знаю, сердите воно в неї чи схвильоване.

— Нейтане! Ти взагалі мене слухаєш?

Сьогодні мама нафарбувалася. Цей відтінок помади називається «ранковий бузок», але пахне вона радше клеєм-олівцем, ніж бузком. Мамине обличчя ще близько, то я кажу:

— Що?

— Треба казати «вибач» або «перепрошую», а не шокати.

— Добре, — кажу я: це часто допомагає.

Не допомогло.

— Ти чув, що я тобі сказала?

— Треба перепрошувати, а не казати «що?».

— Раніше! Я сказала: якщо у леді Греєр хто-небудь запитає, як ми туди дісталися, кажи, що на таксі.

— Я думав, брехати погано.

— Буває брехня, — промовляє мама, виймаючи з сумочки конверт, на якому позначила, як діставатися на місце, — і це справді погано, а буває створення правильного враження, і без цього ніяк. Якби твій батько заплатив нам стільки, скільки зобов'язаний, то ми б справді приїхали на таксі. А так... — мама, примружившись, розбирає написане на конверті. — Провулок Збіччя починається від Вествуд-роуд, десь посередині... — вона поглядає на годинник. — Добре, за десять третя, нам треба на третю. В темпі, не відставай.

І мама йде. Я — за нею, намагаюся не наступати на шви між плитками. Де-не-де треба здогадуватися: хідник вкритий м'яким шаром опалого листя. Якоїсь миті треба дати дорогу дядькові з великим кулаками: він біжить по вулиці в чорно-помаранчевому спортивному костюмі. В чорно-помаранчевому грає «Вулвергемптон». На горобині висять блискучі ягоди. Я б охоче їх порухував, але стукіт маминих підборів підганяє: *цокі-цок-цокі-цок*. Вона купила ці туфлі на розпродажу в «Джон Льюїс» за останні гроші, отримані від Королівського музичного коледжу, хоча навіть «British Telecom» прислала їй останнє нагадування заплатити за телефон. На мамі синій концертний костюм, у волоссі заколка зі срібною лисицею. Її тато привіз цю річ із Гонконга після Другої світової. Коли мама проводить урок і мені треба поводитися тихо й не заважати, я іноді ходжу до маминого туалетного столика і виймаю цю лисицю. У неї очі з нефриту, й іноді вона всміхається, а іноді ні. Сьогодні я почуваюся трохи розгублено, але скоро подіє валіум. Валіум — це класно. Я випив дві таблетки. Наступного тижня треба буде обійтися кілька разів без них, аби мама не помітила, що вони в неї якось швидко закінчуються. Твідовий піджак у мене кусючий. Мама дістала його в «Оксфемі» спеціально для сьогодні, і краватку-метелик теж. Мама ходить працювати у цій крамниці в понеділок — там не платять, зате є змога вибрати найкраще з того, що люди приносять у суботу. Якщо Газ Інгрем чи хтось із його банди побачить мене з цим метеликом, какашка в шафі мені гарантована. Мама каже, що мені потрібно навчитися «вливатися у колектив», але занять, де вчать цього «вливання», немає, навіть на дошці оголошень у міській бібліотеці про таке не пишуть. А от про клуб із «Підземель і драконів» там пишуть, і мені туди завжди хотілося, а мама не дозволяє: каже, в «Підземеллях і драконах» граються з темними силами. Проходячи повз якесь вікно, бачу там у телевізорі кінські перегони. Це «Grandstand» по BBC-1. На трьох наступних вікнах тюль, а потім видно телевізор, де показують боротьбу. Це волохатий Гігант Хейстекс проти лисого силача — Великого Тата — по ITV. Через вісім будинків дивляться «Годзіллу» по BBC-2. Він повалив високовольтну вежу, просто ненароком зачепивши, а японський пожежник зі слітнілим обличчям щось кричить у рацію. А тепер Годзілла взяв у лапу поїзд — так узагалі-то

не може бути, бо в амфібій немає протиставленого пальця. Ну, може, в Годзіллі, як у панди, такий палець із кігтя розвинувся. А може...

— Нейтане! — мама хапає мене за руку. — Що я казала про те, як треба йти?

Я чітко повторюю:

— «В темпі, не відставай».

— А ти що зараз робиш?

— Думаю, чого в Годзіллі такий палець.

Мама заплющує очі.

— Мене — нас — запросила леді Греєр на гостину. На музичний вечір. Там будуть люди, які дуже шанують музику. З Мистецької ради, будуть ті, які дають музикантам роботу, виділяють гроші, — у мамі в очах тоненькі червоні прожилки, як річки, сфотографовані з великої висоти. — Про мене, я була б рада, щоб ти вдома сидів над своїми солдатиками й грався в битву з бурами, та леді Греєр наполягала, щоб ти теж прийшов, тому... дуже прошу тебе: поведься нормально. Зможеш? Ну будь ласка. Подумай, хто у тебе в класі найнормальніший хлопчик, і роби те, що він би зробив.

«Поводитися нормально» — це приблизно як «вливатися в колектив».

— Постараюся. Тільки не «битва з бурами», а Бурська війна. Твій перстень мені в руку врізається.

Мама відпускає моє зап'ястя. Отак краще.

Що в мамі на обличчі написано, я не можу зрозуміти.

Провулок Збіччя — це найвужчий провулок, який я в житті бачив. Пробивається між двома будинками, а потім зникає, завертає ліворуч кроків за тридцять. Я б міг уявити, що там волоцюга живе в картонній коробці, але не леді чи лорд.

— Звичайно, там далі буде пристойний вхід, — каже мама. — Дім на Збіччі — це лише міська резиденція Греєрів. А живуть вони в Кембриджширі.

Якби за кожен раз, коли мама це каже, мені платили 50 пенсів, то я б уже назбирав три фунти п'ятдесят. У провулку холодно й сирі, як у печері Білого Шраму в національному парку Йоркшир-Дейлс. Мене тато туди водив у десять років. За першим

поворотом я побачив мертвого кота. Сірого, як місячний пил. Я зрозумів, що він мертвий, бо він лежав і не ворухився, як кинутий мішок, а ще бо йому очі обсіли великі мухи. Як він загинув? Немає ні рани від кулі, ні сліду від іклів, хоча голова під якимсь дивним кутом: мабуть, його задушив якийсь котячий душитель. Оце одразу до списку з п'яти найкрасивіших речей, які я в житті бачив. Здається, на Папуа-Новій Гвінеї є плем'я, яке вважає гудіння мух за музику. От у їхній колектив я б, мабуть, влився.

— Ходімо, Нейтане, — тягне мене за рукав мама.

Я питаю:

— А не треба було б його поховати? Як нашу бабусю?

— Ні. Коти не люди. Ходімо.

— А може, господарю треба сказати, що він не повернеться?

— Це ж як? Що, підібрати, стукати в усі підряд двері по вулиці й питати: «Вибачте, це не ваш?»

Іноді в мамі бувають геніальні осяяння.

— Це якогось часу потребуватиме, але...

— Все, *годі*, Нейтане — нам просто зараз треба до леді Греєр.

— Але ж якщо його не поховати, йому ворони очі виклюють.

— У нас тут немає ні лопати, ні саду.

— Мабуть, це все є в леді Греєр.

Мама знову заплющує очі. Може, в неї болить голова.

— Цю розмову закінчено.

Вона тягне мене за собою, і ми проходимо середню частину Збіччя. Там десь п'ять будинків, але перед ними такі цегляні мури, що за ними нічого не видно. Тільки небо.

— Дивись уважно: десь тут мають бути маленькі чорні двері, — каже мама, — у стіні праворуч.

Але ми йдемо і йдемо до наступного рогу — це рівно дев'яносто шість кроків, між бруківкою ростуть будяки й кульбаби, а дверей не видно. За правим поворотом ми ще за двадцять кроків опиняємося на вулиці, паралельній Вествуд-роуд. Там висить табличка: «Кренбері-авеню». По другий бік стоїть «швидка допомога» з лікарні Святого Йоана. Забрюхана; над заднім колесом хтось написав пальцем: «Помий мене». У водія зламаний ніс, він розмовляє по рації. Мимо проїжджає стиляга на моторолері — точно як у кіно «Квадрофенія», без шолома.

— А без шолома їздити незаконно, — кажу я.

— Нічого не розумію! — бурмоче мама, дивлячись на свій конверт.

— Хіба що ти сикх у тюрбані. Тоді поліція...

— «Маленькі чорні залізні двері». Тобто... як ми могли їх не помітити?

Я знаю як. Для мене валіум — мов чарівне зілля Астерикса, а мама від нього стає сонна й неуважна. Учора мене Френком назвала (як тата) і не помітила навіть. Вона отримує рецепти на валіум від двох лікарів, тому що одного замало, але...

...тут просто біля мене собака як гавкне — я закричав, відскочив і трохи впісявся, але все нормально, все нормально, там паркан, це просто дрібне дзвякало, не бульмастиф, принаймні не *той* бульмастиф, і штани мокрі зовсім трохи. А все одно серце калатає як ненормальне, і відчуття таке, наче мене зараз знудить. Мама пішла на Кренбері-авеню шукати велику браму великого будинку і навіть того собачку не помітила. Іде лисий дядько в комбінезоні з відром і складаною драбиною на плечі. Насвистує «I'd Like to Teach the World to Sing (in Perfect Harmony)».

Мама його перебиває:

— Перепрошую, ви знаєте, де Дім на Збіччі?

І свист, і дядько зупиняються.

— Який-який дім я знаю?

— Дім на Збіччі. Там мешкає леді Нора Греєр.

— Уявлення не маю, але якщо побачите її світлість, натякніть їй, що мені подобаються панії, якщо їй подобаються прості, — а мені каже: — Гарний бантик, синку, — і завертає у Збіччя, насвистуючи пісню точно з того місця, на якому спинився.

Мама озирається на нього й каже собі під ніс:

— Чортзна-чого набалакав, а нічого не сказав.

— А я думав, ми не кажемо «чортзна-чого»...

— Не починай, Нейтане. От просто не починай...

Здається, в мамі обличчя сердите.

— Добре.

Собачка припиняє гавкати й починає вилизувати собі пісю.

— Пройдемося назад, — вирішує мама. — Може, леді Греєр мала на увазі наступний провулок.

Вона повертається на Збіччя, а я за нею. Доходимо до середини вулиці, дядько з драбиною на наших очах зникає за рогом, де й далі лежить мертвий кіт.

— Якщо тут когось уб'ють, — зауважую я, — ніхто й не побачить!

Мама на це нічого не каже. Мабуть, це було не дуже «нормально». Ми вже пройшли половину середини, коли мама зупиняється:

— Побий мене грім!

У цегляній стіні справді є маленькі чорні залізні двері. Дійсно маленькі. Мій зріст — чотири фути одинадцять дюймів¹, і вони мені по очі. Товстому взагалі ще й боком треба було би пропихатися. Ні ручки, ні замкової шпарки, ні щілини по краю. Двері чорні, чорні, як ніщо, як міжзоряна порожнеча.

— І як ми примудрилися їх пропустити? — каже мама. — Ну ти й бойскаут у мене!

— А я вже не скаут, — нагадую.

Містер Муді, наш вожатий у таборі, сказав, щоб мене не видно було й не чути, — я так і зробив, і всі гірські рятувальники національного парку Сноудонія два дні шукали, де я сидів. У місцевих новинах мене показували, і так далі. Усі на мене сердились, а я просто виконав наказ.

Мама штовхає двері — ті не піддаються.

— Ну як же ці дурні двері відчиняються? Може, постукати треба.

Двері притягують мою руку, як магніт. Вони теплі.

І тут вони відчиняються всередину, завіси вишпатель, як гальма...

...і ми бачимо сад; там гудуть комахи і взагалі триває літо. Там троянди, зубаті соняхи, яскраві ляпки маків, куці наперстянки і ще багато всіляких квітів, що я й не знаю, як звуться. Є сад каміння, ставок, усюди літають бджоли й метелики. Просто колосально.

— А поглянь-но сюди! — каже мама.

Над усім цим височіє Дім на Збіччі — старий, кутастий, суворий, сірий і наполовину поглинутий вогнистим плащем; зовсім не схожий на будинки по Вествуд-роуд чи Кренбері-авеню. Якби він був державний, то квиток туди б коштував два фунти, а дітям до шістнадцяти — 75 пенсів. Ми з мамою вже зайшли в низенькі двері,

і вітер зачинив їх, наче невидимий дворецький, і течія несе нас до саду понад муром.

— У Греєрів, мабуть, постійно працює садівник, — каже мама, — а може, й не один.

Нарешті я відчуваю, що валіум почав діяти. Червоні кольори стали блискучіші, сині — більш скляні, зелені аж парують, а білі прозорішають, наче один шар двошарової тканини. Уже збираюся запитати маму, як узагалі такий великий будинок, ще і з садом, може вміститися між Збіччям і Кренбері, але питання падає в бездонний колодязь, і я забуваю навіть, що це забув.

— Ви, напевне, місіс Бішоп і її син, — каже невидимий хлопчик.

Мама підскакує — десь так, як я через гавкучого собачку, але тепер у мене валіум гамує шок.

— Я тут, нагорі, — каже той самий голос.

Ми з мамою дивимося вгору. На мурі, я б сказав, заввишки футів п'ятнадцять сидить хлопчик приблизно мого віку. У нього хвилясте волосся, маленький губатий рот, молочно-біла шкіра, сині джинси, шкіряні туфлі, але без шкарпеток, і біла футболка. Ані твіду, ані метелика. Мама нічого не казала про інших хлопців на музичному вечорі леді Греєр. Інші хлопці означають, що потрібно з'ясувати важливі питання. Хто крутіший? Хто сильніший? Хто розумніший? Нормальним хлопцям це важливо, а такі, як Газ Інгрем, за це б'ються.

Мама каже:

— Так, добрий день, я місіс Бішоп, а це Нейтан... Послухай, стіна ж тут височенька. Ти не вважаєш, що варто спуститися?

— Приємно познайомитися, Нейтане, — каже хлопчик.

— Чому? — запитую я в підшов його туфель.

Мама щось мені шепоче про ввічливість, а хлопчик каже:

— А просто так. Я, до речі, Йона — ваш зустрічальний комітет. У мене ще не було жодного знайомого Йони. Це ім'я бордового кольору.

Мама питає:

— А леді Нора — твоя мати, Йоно?

Хлопчик обмірковує це питання і каже:

— Припустімо, так.

¹ Майже 1,5 м. (Тут і далі прим. перекл.)